

ЭФОТК (IFRIC) 23 түшүндүрмөсү***"Пайда салыгын эсептөө эрежелерине карата айкын эместик"*****Шилтемелер**

- *"Финансылык отчеттуулукту берүү"* ФОЭС (IAS) 1
- *"Эсеп саясаты, бухгалтердик баалоолордогу өзгөртүүлөр жана каталар"* ФОЭС (IAS) 8
- *"Отчеттук мезгилден кийинки окуялар"* ФОЭС (IAS) 10
- *"Пайда салыгы"* ФОЭС (IAS) 12

Баштапкы маалымат

- 1 *"Пайда салыгы"* ФОЭС (IAS) 12 учурдагы жана кийинкиге калтырылган салыктык активдердин жана милдеттенмелердин эсепке алынышына карата талаптарды белгилейт. Ишкана ФОЭС (IAS) 12нин талаптарын колдонуудагы салык мыйзамдарын жетекчиликке алып, колдонот.
- 2 Салык мыйзамдары конкреттүү операцияларга же жагдайларга карата кантип колдонулгандыгына карата так эместик бар болушу мүмкүн. Салык мыйзамдарынын ченемдерин конкреттүү түшүндүрүүнүн алгылыктуулугу тиешелүү салык органы же сот келечекте чечим кабыл алганга чейин белгисиз болушу мүмкүн. Мындан улам, салык мыйзамдарынын ченемдерин конкреттүү түшүндүрүүнүн салык органы тарабынан талашылышы же текшерилиши учурдагы же кийинкиге калтырылган салыктык активдерди же милдеттенмелерди ишкана тарабынан эсепке алынышына таасир этиши мүмкүн.
- 3 Ушул Түшүндүрмөдө:
 - (a) "салыктык чечмелөөлөр" ишкана пайда салыгы боюнча декларацияны даярдоодо колдонгон же колдонууну пландаштырып жаткан салык мыйзамдарынын ченемдерин түшүндүрүүнү билдирет;
 - (b) "салык органы" салык мыйзамдарына ылайык салыктык чечмелөөлөр жол берилген болгондугуна карата чечим кабыл алган органды же органдарды билдирет;
 - (c) "айкын эмес салыктык чечмелөө" – салык мыйзамдарына ылайык тийиштүү салык органы мындай салыктык чечмелөө менен макул болгондугуна карата ачыктык жок болгон салыктык чечмелөө. Мисалы, ушул салыктык юрисдикцияда ишканын пайда салыгы боюнча декларацияны тапшырбоо же салык салынган пайданын эсебине белгилүү кирешелерди кошпоо чечими салык мыйзамдарына ылайык мындай чечимге жол берилгендик так эмес болсо, айкын эмес салыктык чечмелөө болуп саналат.

Колдонуу чөйрөсү

- 4 Ушул түшүндүрмө пайда салыгына карата салыктык чечмелөөлөр айкын эмес болгон учурда таанууга жана баалоого карата ФОЭС (IAS) 12 талаптарын кантип колдонуу керектигин түшүндүрөт. Мындай учурда ишкана өзүнүн учурдагы жана кийинкиге калтырылган салыктык активдерин же милдеттенмелерин, ушул Түшүндүрмөгө ылайык

аныкталган салык салынуучу пайданын (салык зыянынын), салык базасынын, пайдаланылбаган салык зыяндарынын, колдонулбаган салыктык жеңилдиктердин жана салык ставкаларынын негизинде ФОЭС (IAS) 12нин талаптарына ылайык таанышы жана баалашы керек.

Суроолор

- 5 Пайда салыгына карата салыктык чечмелөөлөр айкын эмес болгондо, ушул Түшүндүрмөдө төмөнкүдөй суроолор каралат:
- (a) ишкана айкын эмес салыктык чечмелөөлөрдү өз-өзүнчө карайбы;
 - (b) салык органдары тарабынан салыктык чечмелөөлөрдү текшерүүгө карата ишкана тарабынан кылынган божомолдор;
 - (c) ишкана салык салынуучу пайданы (салык зыянын), салык базасын, колдонулбаган салык зыяндарын, колдонулбаган салыктык жеңилдиктерди жана салык ставкаларын кантип аныктайт; жана
 - (d) ишкана фактылардын жана жагдайлардын өзгөрүлүшүн кантип карайт.

Консенсус

Ишкана айкын эмес салыктык чечмелөөлөрдү өз-өзүнчө карайбы

- 6 Ишкана ар бир айкын эмес чечмелөөнү өз-өзүнчө кароону же бир же бир нече башка айкын эмес салыктык чечмелөөлөр менен бирге, кандай ыкма айкын эместикти чечүү натыйжасын тагыраак алдын ала айтууга мүмкүнчүлүк бергендигине жараша чечиши керек. Айкын эместикти чечүү натыйжасын тагыраак алдын ала айтууга мүмкүнчүлүк берген ыкманы аныктоодо ишкана төмөнкүлөргө көңүл бурушу керек, мисалы, (a) ал пайда салыгы боюнча декларациясын кантип даярдап жана салыктык чечмелөөлөрдү негиздеп жаткандыгына; жана (b) салык органдары текшерүүнү кантип өткөрө тургандыгына жана текшерүүнүн натыйжасында пайда боло турган маселелерди кантип чече тургандыгына карата ишкананын күтүүлөрүнө.
- 7 Эгерде 6-пунктту карманып, ишкана бир мезгилде бир нече айкын эмес салыктык чечмелөөлөрдү караса, ишкана ушул Түшүндүрмөдөгү «айкын эмес салыктык чечмелөөгө» шилтемелер чогуу каралган айкын эмес салыктык чечмелөөлөрдүн бардык тобуна шилтемени билдирет деп эсептеши керек.

Салык органдары тарабынан текшерүү

- 8 Айкын эмес салыктык чечмелөө салык салынуучу пайданы (салык зыянын), салык базасын, колдонулбаган салыктык жеңилдиктерди же салык ставкаларын аныктоо тартибине таасир эткендигин же кантип таасир эткендигин талдоодо, ишкана салык органдары алар текшерүүгө укуктуу болгон суммалардын текшерүүсүн жүргүзөт, жана ошондой текшерүүлөрдү жүргүзүүдө бардык тийиштүү маалымат жөнүндө кабардар болушат деген божомолго негизделиши керек.

Салык салынуучу пайданы (салык зыянын), салык базасын, колдонулбаган салыктык жеңилдиктерди же салык ставкаларын аныктоо тартиби

- 9 Ишкана салык органы айкын эмес салыктык чечмелөө менен макул болоруна ыктымалдуулуктун жогору болушун баалашы керек.
- 10 Эгерде ишкана салык органы айкын эмес салыктык чечмелөө менен макул болорунун ыктымалдыгы жогору деген корутундуга келсе, ишкана салык салынуучу пайданы (салык зыянын), салык базасын, колдонулбаган салыктык жеңилдиктерди же салык ставкаларын пайда салыгы боюнча декларацияны даярдоодо колдонгон же колдонууну пландаштырып жаткан салыктык чечмелөөгө ылайык аныкташы керек.
- 11 Эгерде ишкана салык органынын айкын эмес салыктык чечмелөө менен макул болорунун ыктымалдыгы жогору эмес деген корутундуга келсе, ишкана тийиштүү салык салынуучу пайданы (салык зыянын), салык базасын, колдонулбаган салыктык жеңилдиктерди же салык ставкаларын аныктоодо айкын эместиктин таасир этишин чагылдырышы керек. Ишкана ар бир айкын эмес салыктык чечмелөөгө ылайык айкын эместикке таасир этишин методдун кайсынысы ишкананын күтүүлөрү боюнча айкын эместикти чечүү натыйжасын тагыраак алдын ала айтууга мүмкүндүк берерине жараша, төмөнкүдөй методдордун бирин колдонуп, чагылдырышы керек:
- (a) кыйла ыктымал болуучу сумманын методун – мүмкүн болуучу натыйжалардын диапазонунан кыйла ыктымал болуучу суммада. Кыйла ыктымал болуучу сумманын методу айкын эместикти чечүүнүн натыйжасын өтө тактык менен алдын ала айта алат, мүмкүн болуучу натыйжалар бинардык болуп саналат же бир сумманын айланасында топтолот;
 - (b) күтүлгөн нарк методун – натыйжалардын диапазонунун мүмкүн болуучу маанилеринин жана алардын ыктымалдыгынын көбөйтүндүлөрүнүн суммасында. Бинардык болуп саналбаган жана бир сумманын айланасында топтолбогон мүмкүн болуучу натыйжалардын диапозону бар болсо, күтүлгөн нарк методу айкын эместикти чечүүнүн натыйжаларын өтө тактык менен алдын ала айта алат.
- 12 Эгерде салыктык чечмелөө учурдагы жана кийинкиге калтырылган салыктарга тийиштүү болсо (мисалы, эгерде ал учурдагы салыкты аныктоо үчүн колдонулган салык салынуучу пайдага да, кийинкиге калтырылган салыкты аныктоо үчүн колдонулган салык базасына да тийиштүү болсо), ишкана учурдагы жана кийинкиге калтырылган салыктар үчүн карама-каршы келбеген ой жүгүртүүлөрдү жана эсептик баалоолорду колдонушу керек.

Фактылардын жана жагдайлардын өзгөрүшү

- 13 Ишкана ушул Түшүндүрмөдө талап кылынган ой жүгүртүүлөрдү же эсептик баалоолорду ушул ой жүгүртүүлөр же эсептик баалоолор негизделген фактылардын жана жагдайлардын өзгөрүлүшү болгон учурда, же болбосо ушул ой жүгүртүүлөргө же эсептик баалоолорго таасир эткен жаңы маалымат пайда болгон учурда кайра талдашы керек. Мисалы, фактылардын жана жагдайлардын өзгөрүлүшү ишкананын тигил же бул салыктык чечмелөөсү же эсептик баалоо жөнүндө тыянактарын же ишкананын айкын эместиктин таасир этүүсү жөнүндө эсептик баалоосун, же экөөнү тең өзгөртүшү мүмкүн. А1-А3-пункттарында фактылардын жана жагдайлардын өзгөрүлүшүнө карата көрсөтмөлөр камтылган.

- 14 Ишкана фактылардын жана жагдайлардын өзгөрүлүшүнүн же *"Эсеп саясаты, бухгалтердик баалоолордогу өзгөртүүлөр жана каталар"* ФОЭС (IAS) 8ге ылайык бухгалтердик баалоодогу өзгөртүү катары жаңы маалыматтын пайда болушунун таасир этүүсүн чагылдырышы керек. Ишкана отчеттук мезгилден кийин болгон өзгөртүү ондоп-түзөтүүчү же ондоп-түзөтүүчү эмес окуя болуп саналгандыгын аныктоо үчүн *"Отчеттук мезгилден кийинки окуялар"* ФОЭС (IAS) 10ду колдонушу керек.

А тиркемеси

Пайдалануу боюнча колдонмо

Ушул тиркеме ЭФОТК (IFRIC) 23 түшүндүрмөсүнүн ажырагыс бөлүгү жана күчү боюнча ЭФОТК (IFRIC) 23 түшүндүрмөсүнүн башка бөлүктөрүнө теңдеш болуп саналат.

Фактылардын жана жагдайлардын өзгөрүшү (13-пункт)

- A1 Ушул Түшүндүрмөнүн 13-пунктун колдонууда ишкана фактылардын жана жагдайлардын өзгөрүшүнүн же колдонуудагы салык мыйзамдарынын контекстинде жаңы маалыматтын пайда болушунун маанилүүлүгүн жана алардын таасир этүүсүн баалашы керек. Мисалы, белгилүү окуя бир салыктык чечмелөөгө карата, бирок ошол чечмелөөлөр ар кандай салык мыйзамдарына тийиштүү болсо, башкаларга карата эмес ой жүгүртүүлөрдүн же эсептик баалоонун кайра кароосуна алып келиши мүмкүн.
- A2 Жагдайга жараша, ушул Түшүндүрмөдө талап кылынган ой жүгүртүүлөрдү жана эсептик баалоолорду кайра кароого алып келиши мүмкүн болгон фактылардын жана жагдайлардын өзгөргүлүшүнүн же жаңы маалыматтын пайда болушунун мисалдары төмөнкүлөрдү камтыйт, бирок алар менен чектелбейт:
- (a) салык органы тарабынан кылынган текшерүүлөрдү же иш аракеттерди. Мисалы:
 - (i) ишкана тарабынан колдонулган ушул салыктык чечмелөө же ошол сыяктуу салыктык чечмелөө менен салык органынын макул болушу же макул болбошу;
 - (ii) салык органы башка ишкана тарабынан колдонулган ошол сыяктуу салыктык чечмелөө менен макул болгондугу же макул болбогондугу жөнүндө маалымат; жана
 - (iii) ошол сыяктуу салыктык чечмелөө боюнча маселелерди жөнгө салуу үчүн алынган же төлөнүп берилген сумма жөнүндө маалыматтын пайда болушу;
 - (b) салык органы тарабынан белгиленген эрежелердин өзгөртүлүшү;
 - (c) салык органынын салыктык чечмелөөнү текшерүүнү же кайталап текшерүүнү жүргүзүүгө укугунун бүтүшү.
- A3 Салык органынын тигил же бул салыктык чечмелөө менен макул болгондугу же макул болбогондугу ушул Түшүндүрмөдө талап кылынган ой жүгүртүүлөргө жана эсептик баалоолорго таасир эткен фактылардын жана жагдайлардын өзгөрүлүшү же жаңы маалыматтын пайда болушу болуп саналбашы ыктымал.

Маалыматты ачып көрсөтүү

- A4 Пайда салыгына карата салыктык чечмелөөнүн айкын эместиги бар болгондо, ишкана маалыматты ачып көрсөтүү тууралуу чечим кабыл алышы керек:
- (a) *"Финансылык отчеттуулукту берүү"* ФОЭС (IAS) 1дин 122-пунктуна ылайык салык салынуучу пайданы (салык зыянын), салык базасын, колдонулбаган салык

зыяндарын, колдонулбаган салыктык жеңилдиктерди жана салык ставкаларын аныктоодо ал тарабынан кабыл алынган ой жүгүртүүлөр жөнүндө; жана

- (b) ФОЭС (IAS) 1дин 125-129–пункттарына ылайык салынуучу пайданы (салык зыянын), салык базасын, колдонулбаган салык зыяндарын, колдонулбаган салыктык жеңилдиктерди жана салык ставкаларын аныктоодо колдонулган божомолдор жана эсептик баалоолор жөнүндө.

A5 Эгерде ишкана салык органдарынын айкын эмес салыктык чечмелөө менен макул болушунун ыктымалдыгы жогору деген корутундуга келсе, ишкана ФОЭС (IAS) 12нин 88-пунктуна ылайык шарттуу милдеттенмелердин же шарттуу активдин салыктарына таандык катары айкын эместиктин потенциалдуу таасир этүүсү жөнүндө маалыматты ачып көрсөтүү тууралуу чечим кабыл алышы керек.

В тиркемеси**Күчүнө кирүү күнү жана өткөөл жоболор**

Ушул тиркеме ЭФОТК (IFRIC) 23 түшүндүрмөсүнүн ажырагыс бөлүгү болуп саналат жана күчү боюнча ЭФОТК (IFRIC) 23 түшүндүрмөсүнүн башка бөлүктөрүнө теңдеш болуп саналат.

Күчүнө кирүү күнү

В1 Ишкана ушул Түшүндүрмөнү 2019-жылдын 1-январынан же ушул күндөн кийин башталган жылдык мезгилдерге карата колдонушу керек. Мөөнөтүнөн мурда колдонууга жол берилет. Эгерде ишкана ушул Түшүндүрмөнү мындан алда канча эрте мезгилге карата колдонсо, ал бул фактыны ачып көрсөтүшү керек.

Өткөөл жоболор

В2 Алгачкы колдонууда ишкана ушул Түшүндүрмөнү төмөнкүдөй колдонушу керек:

- (a) ФОЭС (IAS) 8ге ылайык ретроспективдүү түрдө, эгерде бул кечирээк маалыматты колдонуусуз мүмкүн болсо; же
- (b) алгачкы колдонуу күнүнө карата таанылган ушул Түшүндүрмөнүн алгачкы колдонулушунун жалпы натыйжасы менен ретроспективдүү түрдө. Эгерде ишкана ушул ыкманы колдонуу чечимин кабыл алса, ал салыштырмалуу маалыматты кайра эсептебеши керек. Мунун ордуна ишкана ушул Түшүндүрмөнүн алгачкы колдонулушунун жалпы натыйжасын бөлүштүрүлбөгөн пайданын (же кырдаалга жараша, өздүк капиталдын башка компонентинин) кириш сальдосу катары таанышы керек. Алгачкы колдонуу күнү болуп ишкана ушул Түшүндүрмөнү алгачкы колдонгон жылдык отчеттук мезгилдин башталышы саналат.